

## Avsnitt 1 Matjord



**Matjord** kallas den övre mullrika delen av åkermarken som vi kan odla i.

**Jorderosion** är en slags nedbrytning eller bortnötning. Det kan ske genom att jord spolas eller blåser bort, vilket kan medföra att odlingsyta och näringsämnen försvinner. Detta kan leda till igenslamning av vattendrag, ökad risk för översvämningar och skador på fisk och korallrev.

**Näringsämne** är något som en organism (till exempel djur och växter) tar upp från sin omgivning för att överleva, fortsätta växa och fortplanta sig.

**Biodiversitet** är mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.

**Intressekonflikt** uppstår när personer eller aktörer har olika intressen som inte samtidigt kan uppfyllas eller tillgodoses.

### Förförståelse – fundera tillsammans

1. Vad växer i jorden?
2. Vad använder du i din vardag som kommer från jorden? Är det något du äter? Vad i så fall?
3. Vilka textilier (tyger) i dina kläder produceras av växter?
4. På vilka sätt är odlingsbar jord viktig för dig?
5. Hur skulle livet se ut om det inte fanns någon jord att odla i?



### Efter tittande – arbeta tillsammans

1. I programmet ges exempel på vad matjorden ger oss. Vad skulle ni ha svårt att klara er utan som kommer från jorden? Ge fem exempel.  
Diskutera också om ni skulle kunna ersätta dessa varor eller saker med annat – som inte kommer från jorden. Vad i så fall?
2. I programmet pratar de medverkande om olika växter vi odlar. Vad är en odling?
3. Finns det en odling i er närhet – där man odlar växter och grönsaker? Undersök den!
  - a) Vad är det som odlas? Till vad använder vi det?
  - b) Vilka växter finns runt odlingen (bortsett från det odlade)?
  - c) Titta både i och runt odlingen. Vilka djur eller insekter finns det? Ser du dem eller upptäcker du spår av dem?

## Fördjupningsuppgift 1

Arbeta i par.

Leta efter platser i världen där det finns en konflikt kring hur jorden brukas eller odlas. Det kan till exempel handla om regnskogar eller illegal avverkning. Det kan också handla om hur en öken eller en granskog brukas.

Vilka argument använder de som vill odla marken? Vilka argument använder de som vill behålla marken som den är? Försök att hitta minst tre argument för varje sida och diskutera vilka som är de båda sidornas bästa argument.

Berätta vilket område det handlar om för klassen när ni presenterar de olika sidornas argument.

## Fördjupningsuppgift 2

Läraren delar in eleverna i sju arbetsgrupper.

- Sex grupper får i uppgift att agera olika rolldeltagare. Se listan nedan. I respektive roll prövas perspektivet.
- Den sjunde gruppen agerar domare.

---

De personer, företag och organisationer som hittas i listan har alla olika perspektiv och intressen för hur en bit jord ska användas. Vad kan till exempel miljöorganisationen vilja göra med jorden, när de önskar skydda djuren och bevara naturen?

1. Fundera och diskutera: Vad har er tilldelade roll för åsikt?
2. Presentera era argument. Motivera varför just er roll tycker att jorden ska användas på ett visst sätt.
3. Domarnas uppgift är att bestämma på vilket sätt den odlingsbara jorden ska användas. De motiverar sitt beslut med de argument som de uppfattat som starkast.

### Roller:

- En **miljöorganisation** som jobbar för att bevara djur och natur.
- Ett **företag** som behöver jord för att producera varor (till exempel föda upp kor eller odla soja).
- **Politiker** som tycker att det är viktigt att jordbruket ger mat och arbetstillfällen.
- **Lantbrukare** som behöver mer mark att odla.
- En **organisation** som vill att maten ska vara ekologisk.
- Ett **företag** som säljer bekämpningsmedel mot förslagsvis insekter och ogräs.
- **Domare**

**Upphovsrätten till innehållet** i den här lärarhandledningen tillkommer UR, om inte något annat särskilt anges. Lärarhandledningen får fritt kopieras, distribueras digitalt och visas i undervisningssammanhang. När lärarhandledningen eller delar av innehållet används på olika sätt ska den ideella upphovsrätten iakttas.

Det här betyder att du som lärare i din undervisning bland annat får kopiera upp så många kopior du behöver av hela eller delar av lärarhandledningen och dela ut till elever, tillhandahålla den digitalt till eleverna i en elevportal eller liknande, eller visa i en Powerpointpresentation. Viktigt att tänka på när du använder lärarhandledningen, på olika sätt, är att det alltid ska gå att se vem eller vilka som har upphovsrätten. Om lärarhandledningen kopieras upp i sin helhet så framgår det redan, men om det är så att du väljer att bara använda någon del behöver du skriva i anslutning till det du använder vem eller vilka det är (UR och/eller annat namn, som framgår i lärarhandledningen).